

VARDARBĪBAS UPURU TIESISKĀ AIZSARDZĪBA

JURISTE ZANE ZVIRGZDIŅA

WWW.MARTA.LV

ES „Tiesību, vienlīdzības un pilsonības”
programmas līdzfinansēts

Aizsardzība pret vardarbību

VARMĀKA PAMET MĀJVIETU

AIZLIEGUMS TUVOTIES

AIZSARDZĪBA PRET VARDARBĪBU

Policijā:	Tiesā:
<u>Lēmums par nošķiršanu</u>	<u>Lēmums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību</u>
Pamats: Tūlītēji draudi personas dzīvībai, brīvībai vai veselībai	Pamats: Jebkāda veida vardarbība
Lēmumu pieņem nekavējoties (izsaukuma vietā)	Lēmumu pieņem ne vēlāk kā nākamajā darba dienā vai līdz 20 d.
Spēkā līdz 8 dienām	Spēkā <u>līdz tiesa atceļ!</u> (AT 23.03.2016. SKK-112/2016)
Pēc policijas lēmuma pieņemšanas var iesniegt pieteikumu tiesā	Pieteikums saistīts ar prasības celšanu tiesā (līdz 30 dienām vai 1 gada laikā)

Policijas lēmums par nošķiršanu

➤ Pamats: Tūlītēji draudi personas dzīvībai, brīvībai vai veselībai

➤ Upura iesniegums policijai

~**8000-9000** izsaukumi gadā uz «ģimenes konfliktiem»

	Policijas lēmumu par nošķiršanu skaits				Tiesas nolēmumu par pagaidu aizsardzību skaits			
	2014	2015	2016	2017 (uz 15.11.2017.)	2014	2015	2016	2017 (uz 15.11.2017.)
Valsts policija	90	71	182	572	330	494	622	677
Pašvaldības policija	10	10	16	15	-	-	-	-
Kopā	100	81	198	587	330	494	622	677

Riski upura drošībai

- **Policijas pienākums** aizsargāt upuri un «noturēt» pagaidu aizsardzību
- Slepkavības risks (palielina slepkavības risku 5X):
 - 1) Draudi nogalināt
 - 2) Žņaugšana
 - 3) Seksuāla vardarbība
 - 4) Ar laiku pieaugoša fiziskā vardarbība
 - 5) Kontrole pār vardarbības upura ikdienas gaitām
- «Šķiršanās uzbrukums»

Likuma “Par policiju” 12.panta pirmā daļa: **lēmums par nošķiršanu**

10¹) ja pastāv tūlītēji draudi, ka persona, kas atrodas mājoklī vai tā tuvumā, var nodarīt kaitējumu šajā mājoklī pastāvīgi dzīvojošas personas (turpmāk — aizsargājamā persona) dzīvībai, brīvībai vai veselībai, uz rakstveida pieteikuma pamata pieņemt lēmumu, kas uzliek par pienākumu pilngadīgai personai, kura rada draudus, atstāt mājokli, kur pastāvīgi dzīvo aizsargājamā persona, neatgriezties un neuzturēties šajā mājoklī un tā tuvumā (turpmāk — policijas lēmums par nošķiršanu) tuvāk par lēmumā noteikto attālumu uz laiku līdz astoņām dienām no lēmuma pieņemšanas brīža. Policijas lēmumā par nošķiršanu var noteikt arī aizliegumu personai, kas rada draudus, kontaktēties ar aizsargājamo personu;

❖ **MK noteikumi Nr.161 “Kārtība, kādā novērš vardarbības draudus un nodrošina pagaidu aizsardzību pret vardarbību”**

Likuma “Par policiju” 12.panta pirmā daļa: **alternatīvas nošķiršanai??**

9) nogādāt ārstniecības iestādēs vai mājoklī personas, kuras alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu lietošanas rezultātā zaudējušas spēju patstāvīgi pārvietoties vai orientēties vai var nodarīt kaitējumu apkārtējiem vai pašas sev, bet, ja tas nav iespējams, — nogādāt tās policijas iestādē un turēt tur speciāli iekārtotās telpās līdz atskurbšanai, bet ne ilgāk par 12 stundām;

10) aizturēt uz rakstveida pieteikuma pamata personas, kuras atrodas mājoklī alkohola, narkotisko, psihotropo vai toksisko vielu reibuma stāvoklī un var nodarīt kaitējumu sev vai apkārtējiem cilvēkiem, kā arī gadījumā, ja apkārtējie cilvēki baidās palikt vienatnē ar šo personu un ja nav cita pamata tās aizturēšanai, kā arī uzturēt tādas personas policijas iestādē līdz atskurbšanai vai apstākļu noskaidrošanai, bet ne ilgāk par 12 stundām;

11) nogādāt ārstniecības iestādē personas, kurām ir nepārprotami psihiski traucējumi un kuras ar savām darbībām rada acīmredzamas briesmas sev vai apkārtējiem cilvēkiem;

Pagaidu aizsardzības pret vardarbību līdzekļi (nosaka tiesa)

- pienākums atstāt mājokli un aizliegums tam tuvoties;
- aizliegums uzturēties noteiktās vietās;
- aizliegums satikties un uzturēt fizisku vai vizuālu saskari;
- aizliegums jebkurā veidā sazināties (personīgi vai ar citu personu starpniecību);
- aizliegums izmantot personas datus;
- citi aizliegumi un pienākumi.

PAPV pieteikums tiesai

- Pēc policijas lēmuma vai patstāvīgs pieteikums
- **Veidlapa (MK not. Nr.161 pielikumā)**
- Iesniedz tiesā pēc vardarbības vietas
- Nākotnes prasība
- Pierādījumi: apliecinājums par sniegto ziņu patiesumu
 - izskata 1 vai līdz 20 dienu laikā
- Aizsardzība bērnam
- Lēmuma izpildi uzrauga Valsts policija

Aizsardzība bērnam:

➤ No ģimenes izņem, nevis bērnu, bet nošķir vardarbīgo vecāku

➤ Bāriņtiesu likuma 9.¹ pants: (1) Ja bērna vecāks vai aizbildnis objektīvu iemeslu dēļ nav iesniedzis bērna interesēs tiesai pieteikumu par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, bāriņtiesa bērna interesēs iesniedz šo pieteikumu tiesai. (Pamatprasību pienākums celt bērna vecākam)

➤ **KL 174.pants. Cietsirdība un vardarbība pret nepilngadīgo:**

(1) Par cietsirdīgu vai vardarbīgu apiešanos ar nepilngadīgo, ja ar to nepilngadīgajam nodarītas fiziskas vai psihiskas ciešanas un ja tās nodarījušas personas, no kurām cietušais ir materiāli vai citādi atkarīgs un ja šīm darbībām nav bijušas šā likuma 125. vai 126.pantā paredzētās sekas, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai (..).

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas pret mazgadīgo, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai (..).

Ārstniecības iestādes pienākums ziņot par vardarbību (1)

- ❖ **Ārstniecības likuma 56.¹ panta pirmā daļa:** «Ja ārstniecības iestāde sniedz palīdzību pacientam un ir pamats uzskatīt, ka pacients cietis no vardarbības, ārstniecības iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā 12 stundu laikā paziņo par to Valsts policijai».
- ❖ **Pacientu tiesību likuma 10.panta piektās daļas 6.punkts:** informāciju par pacientu tiesai, prokuratūrai, policijai, valsts bērnu tiesību aizsardzības inspektoriem, bāriņtiesai, kā arī pirmstiesas izmeklēšanas iestādei sniedz tikai pēc šo institūciju rakstveida pieprasījuma.

Ārstniecības iestādes pienākums ziņot par vardarbību (2)

❖ **Kriminālprocesa likuma 369.panta pirmā daļa un otrās daļas 3.punkts:** viens no kriminālprocesa uzsākšanas iemesliem var būt ārstniecības personas vai ārstniecības iestādes ziņojumu par traumām, slimībām vai nāves gadījumiem, kuru cēlonis varētu būt noziedzīgs nodarījums.

❖ **No 01.01.2018. nav nepieciešams personas iesniegums kriminālprocesa uzsākšanai par vardarbību ģimenē**

Kriminālatbildība par vardarbību ģimenē

- **132.pants. Draudi izdarīt slepkavību**
- **132.¹ pants. Vajāšana:** vairākkārtēja vai ilgstoša citas personas izsekošana, novērošana, draudu izteikšana šai personai vai nevēlama saziņa ar šo personu, ja tai ir bijis pamats baidīties par savu vai savu tuvinieku drošību.
- **XIII nodaļa Noziedzīgi nodarījumi pret personas veselību**
- **185.pants. Mantas tīša iznīcināšana un bojāšana**
- **XVI nodaļa Noziedzīgi nodarījumi pret tikumību un dzimumneaizskaramību**
- **168.¹ pants. Nolēmuma par aizsardzību pret vardarbību nepildīšana**
- **u.c.**

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Papildus info:

zane@marta.lv

Matīsa iela 49-3, Rīga

www.marta.lv

67378539

ES „Tiesību, vienlīdzības un pilsonības”
programmas līdzfinansēts

